

Леуська О.І., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Головка С.Г., к.і.н., доцент

З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АВІАЦІЇ

До початку збройної боротьби за незалежність Української Народної Республіки восени 1917 року на українській території дислокувались досить значні сили військової авіації, що нараховували до 330 бойових літаків. Вони склали основу української повітряної армії, формування якої проходило в надзвичайно складних умовах. Основними проблемами, які стали на заваді створенню потужного авіаційного корпусу, були відсутність у керівництва країни чіткої концепції розвитку Збройних сил і військово-повітряних формувань, кадрів, недостатня кількість літаків, більшовицька агресія щодо України.

13 грудня 1917 року Центральна Рада офіційно утворила Повітряний флот, командувачем якого було призначено авіатора Віктора Павленка. Йому підпорядкувались два інспектори авіації та повітроплавання (перший пов'язаний з літаками, другий – з діяльністю повітроплавних частин, що на повітряних балонах піднімалися на велику відстань над землею та здійснювали розвідку і коригування артилерійського вогню). А вже через 75 років, 1992 року за кількісними показниками військова авіація України поступалася лише авіації США, Росії та Китаю, а за якісними – виключно США.

У січні-лютому 1992 року особовий склад авіаційних частин, які перебували на території України, було приведено до присяги на вірність народові України. Окремим наказом Міністра оборони України № 28 від 5 березня 1992 року всі частини, з'єднання та об'єднання ВПС СРСР, які дислокувались в Україні, було введено до складу Збройних Сил України. На їхній основі було сформовано ВПС України.

Датою створення Військово-Повітряних Сил України вважають 17 березня 1992 року. Цього дня, згідно з директивою начальника Головного штабу Збройних Сил України, на базі штабу 24-ї Повітряної армії у м. Вінниці було розпочато формування Командування ВПС. Першим командувачем ВПС України було призначено генерал-лейтенанта Валерія Васильєва (1992-1994 рр.), який 5 травня 1992 року доповів Міністрові оборони України Костянтину Морозову про виконання завдання з формування Командування ВПС [1].

На жаль, наслідки недбалого керівництва ставали масштабнішими. Неодноразово чинні міністри оборони України оцінювали стан української авіації як критичний. З кожним роком чисельність повітряних сил скорочувалася до критичних показників. 2011 року чисельність повітряних сил скоротилася до 43 100 осіб. На озброєнні лишилося 208 бойових і 39 транспортних літаків.

За інформацією міністерства оборони України, 2012 року ситуація з ВПС почала поліпшуватися. Середній наліт значно зріс у порівнянні з попередніми показниками та склав в середньому 42 години на одного пілота. Для порівняння середній річний наліт льотчика в країнах НАТО становив 120-180 годин.

2017 рік став роком активного відновлення та прискореного розвитку вітчизняної авіації. За даними військового інформаційного порталу Military Navigator, протягом цього року вдалося відновити аеродроми у трьох регіонах та відремонтувати 9 летовищ [2].

Плани щодо розвитку української авіації, як і засобів ППО, були визначені у Візії Повітряних сил Збройних сил України 2035. Згідно з цим документом, вітчизняну військову авіацію планують переоснастити новими бойовими літаками у три етапи протягом 2021-2035 років. Для переоснащення тактичної авіації необхідно виділити близько 200 млрд. грн.

У рамках першого, підготовчого етапу (до 2025 року) було заплановано у 2021-2022 роках проведення тендеру та підписання контракту на закупівлю багатоцільового винищувача, постачання якого загальною кількістю 6-12 літаків мало розпочатися у 2023-2025 роках для дослідної експлуатації, вивчення форм і способів застосування, організації підготовки персоналу. Крім того, для

недопущення зниження рівня наявних спроможностей продовжується ремонт і подовження ресурсу чинних основних бойових зразків озброєння та військової техніки з одночасним закриттям неперспективних програм модернізації [3].

З 24 лютого українські пілоти боронять волю українського народу та незалежність України. Це відважні люди, які вписали нові історичні віхи до величного та славетного бойового шляху авіації Збройних Сил України.

Література

1. Алексеев В. Історія «оптимізації» військової авіації України. URL: <http://www.usva.org.ua/mambo3/index.php> (дата звернення: 19.10.2022).
2. Довгалюк Я. Українська авіація: історія та перспективи. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20180618-ukrayinska-aviatsiya-istoriya-ta-perspektyvu> (дата звернення: 19.10.2022).
3. План розвитку авіації України у Візії Повітряних Сил 2035. URL: https://defence-ua.com/weapon_and_tech/plani_rozvitku_aviatsiji_u_viziji_povitrjanih_sil_2035-1271.html (дата звернення: 13.11.2022).